

**ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ:
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ РЕСУРСІВ ТА КАПІТАЛІЗАЦІЯ АКТИВІВ**

Е.Б.Хаустова, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Обґрунтування актуальності проблеми. Формування капіталу супроводжується оцінкою відповідних вкладень з боку власників, акціонерів, інвесторів, що неможливо без визначення вартості спожитих (інвестованих, переданих) активів та результатів від їх використання, які в часі не є постійними. Складність оцінки інтелектуальних активів та рівня економічних вигод від їх використання пов'язується з багатьма факторами, зокрема можливістю ідентифікувати інтелектуальні ресурси та визнання їх активами. Зазначене робить актуальними дослідження особливостей створення (появи) інтелектуальних можливостей та їх перетворення в дієвий інтелектуальний капітал з урахуванням природи його нагромадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В господарській практиці застосовуються чіткі законодавчі норми щодо оцінки та включення нематеріальних активів до складу майна підприємства. По відношенню до інших інтелектуальних активів, зокрема які формують людський та клієнтський капітали, існують загально-наукові рекомендації, що пояснюється особливістю природи таких активів. Розподіл інтелектуальних активів на групи за можливістю оцінки та ідентифікації здійснюється багатьма науковцями на «м'які» та «жорсткі» [1], на ресурси та потенціал [2]. При цьому не враховується характер інтелектуальних авуарів в залежності від їх ролі на тому або іншому етапі формування або відтворення інтелектуального капіталу [3].

Формулювання мети роботи. Визначення послідовності створення інтелектуальних авуарів (ресурсів, активів) при нагромадженні інтелектуального капіталу в рамках соціальної концепції та розробка на цій основі ознак класифікації інтелектуальних авуарів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження поняття інтелектуального капіталу показало, що найближчим є поняття «інтелектуальний потенціал». Даючи кількісну та структурно-якісну оцінку інтелектуальному потенціалу суб'єкту господарювання через результати його використання слід розрізнити серед наявних його авуарів - активи та ресурси (рис.1).

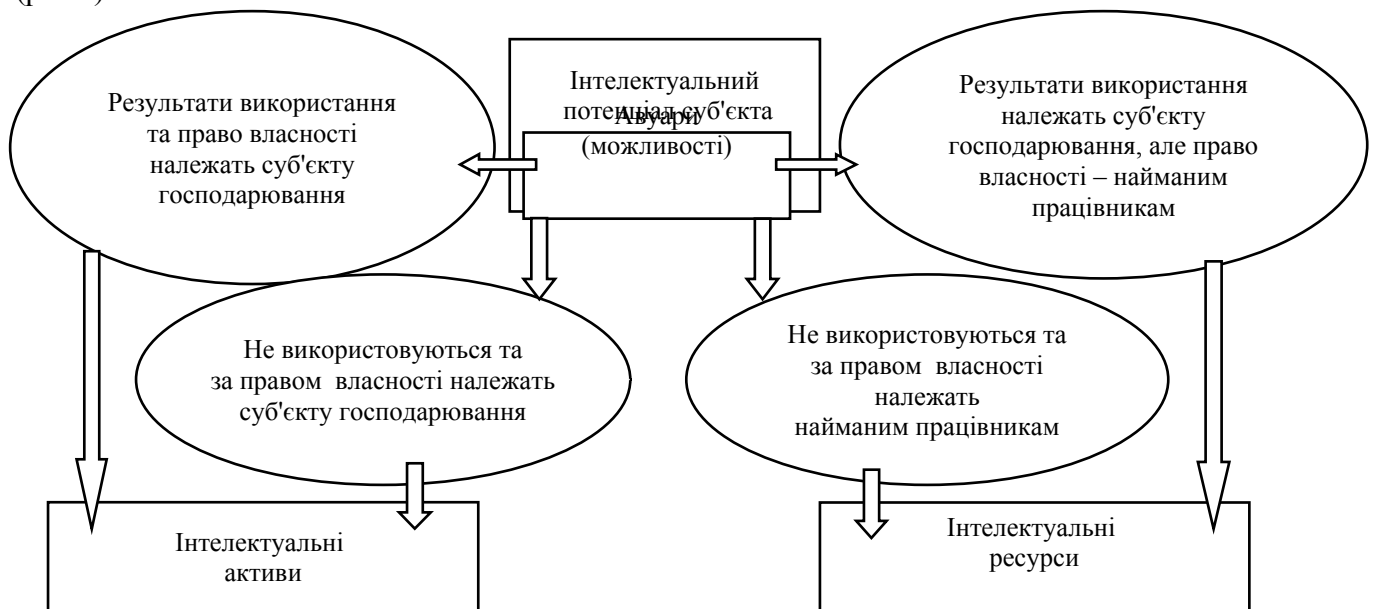

Рис.1. Визнання потенційних можливостей (авуарів) - активами та ресурсами.

До активів відносяться авуари: 1) результати використання яких та права власності належать суб'єкту господарювання; 2) не використовуються (за відсутністю потреби), але належать за правом власності суб'єкту господарювання. До ресурсів відносяться авуари: 1) результати використання яких належать суб'єкту господарювання, але за правом власності належать найманим працівникам; 2) не використовуються найманими працівниками та організацією (за відсутністю потреби), але за правом власності належать найманим працівникам

При цьому перші потребують поповнення, а наявність других передбачає створення запасів та надає можливості роботи на упередження за умов невизначеності та значних ризиків діяльності. Ці дві групи ресурсів визнаються активами за міжнародними та національними стандартами обліку та звітності. Третя та четверта група ресурсів не визнаються активами організації, оскільки власником їх є наймані працівники. Саме для нього вони є або можуть стати активами, що приносять економічну вигоду у вигляді заробітної плати, опціонів та інших благ. Але основний синергітичний результат від використання таких ресурсів належить суб'єкту господарювання (роботодавцю, власнику).

За умов використання інтелектуального потенціалу для створення (удосконалення) продукту відповідно до вимог ринку спостерігається процес комерціалізації інтелектуальних ресурсів, що супроводжується отриманням економічних вигод (доходу та прибутку). Якщо отриманий дохід повністю направляється на покриття вартості використаних ресурсів і на особисте споживання, то можна говорити про успішний процес комерціалізації та просте відтворення індивідуального капіталу підприємця-власника. Такий процес може мати циклічність, але не відбувається збільшення обсягів спожитих ресурсів (власного капіталу) із створенням більшої додаткової вартості (прибутку, доходу).

Першим кроком у формуванні власного капіталу організації, тобто початком капіталізації є направлення прибутку або вільних ресурсів, які отримано в процесі комерціалізації, на придбання (створення) власних ресурсів та визнання їх активами. Таким чином відбувається капіталізація додаткової вартості та створюється власний капітал організації (підприємства) за рахунок реінвестиції прибутку. Ресурси співвласників визнаються власністю організації (підприємства), а процес їх подальшого використання стає циклічним з метою постійного збільшення доданої вартості, що характерно для розширеного відтворення капіталу (рис.2).

Рис.2. Процес відтворення інтелектуального капіталу.

Як показано на рис.2, формування інтелектуального потенціалу та просте відтворення інтелектуального капіталу (комерціалізація ресурсів) передують циклічному процесу розширеного відтворення інтелектуального капіталу (капіталізація активів).

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Дослідження процесу формування (відтворення) інтелектуального капіталу дозволило визначити його фази та прив'язати до них групи інтелектуальних авуарів за їх відношенням до створення доданої вартості та правом власності на них. Подальші дослідження можуть фокусуватися на окремих фазах з метою поглиблення знань щодо управлінні відповідними ресурсами та активами.

Список використаної літератури.

1. Caddy, I. Intellectual capital: recognizing both assets and liabilities. Journal of Intellectual Capital. Vol. 1. Number 2, 2000, pp. 129—146.
2. Ілляшенко С. М. Інтелектуальний капітал ВНЗ як запорука його інноваційного розвитку: сутність, структура, підходи до оцінки // С. М. Ілляшенко. / Маркетинг і менеджмент інновацій, 2011, № 1, с.145-153.
3. Седанов А. А. Нематериальные и неосязаемые бизнес-активы предприятия // А. А. Седанов.

/ Вестник ЧГУ.- 2013.- № 8 (299). Экономика. Вып. 40. - С. 140–146.

4.Капитализация [Электронный ресурс] // Экономический словарь. – Режим доступа:
<http://ru.wikipedia.org/>.